

Tvorba umanjena u govoru Podravske Sesveta

Šerbedija, Petra

Master's thesis / Diplomski rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:735884>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-26**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET

Petra Šerbedija

Tvorba umanjenica u govoru Podravskih Sesveta
(DIPLOMSKI RAD)

Rijeka, 2015.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET
Odsjek za kroatistiku

Petra Šerbedija

Matični broj:

19592

Tvorba umanjena u govoru Podravske Sesveta

DIPLOMSKI RAD

Diplomski studij: Hrvatski jezik i književnost

Mentor: dr. sc. Silvana Vranić, red. prof.

Rijeka, 3. rujna 2015.

Mojim roditeljima – bez kojih ovo ne bi bilo ostvareno,

te svim ostalima koji su mi bili velika podrška tijekom studija.

Sadržaj

1. Uvod	5
2. Cilj rada, metodologija	6
3. Kajkavsko narječje	8
3.1. Karta kajkavskoga narječja	10
4. Podravski dijalekt	11
4.1. Prostiranje	11
4.2. Karta podravskoga dijalekta	12
4.3. Podjela podravskoga dijalekta	13
4.3.1. Govor Podravske Sesvete	14
4.3.2. Fonologija	15
4.3.3. Morfologija	17
5. Tvorba imenica s teorijskoga gledišta	18
5.1. Umanjenice	19
5.2. Tvorbeni analiza umanjena	20
5.2.1. Umanjenice od imenica muškoga roda	21
5.2.2. Umanjenice od imenica ženskoga roda	25
5.2.3. Umanjenice od imenica srednjega roda	30
6. Rječnik	32
6.1. Uvodne napomene	33
6.2. Popis odrednica	34
7. Zaključak	47
8. Sažetak	49
9. Ključne riječi	49
10. Popis literature	51
11. Prilozi	53
11.1. Ogled govora Podravske Sesvete	53

1. Uvod

Jezičnome bogatstvu hrvatskoga jezika pridonose njegova tri narječja – štokavsko, čakavsko i kajkavsko. Svako od navedenih narječja u sebi sadrži niz specifičnih značajki koje ga razlikuju od druga dva, kao i niz podudarnih osobitosti u dvama ili trima narječjima. U svakom narječju postoji mnoštvo manjih podsustava, odnosno dijalekata koji se međusobno razlikuju.

Hijerarhijski najviši rang razlikovnosti su alijeteti. Njima se narječje identificira kao jezični sustav sa svojim povijesno-jezičnim, geografskim ili socijalnim identitetom. Alijetete možemo definirati kao razlikovnost najvišega ranga prema kojemu se određeni podsustav razlikuje od ostala dva podsustava. Oni određuju jezičnu individualnost jednoga od podsustava unutar hrvatskoga jezika. Upitno-odnosne zamjenice *što*, *ča* i *kaj* najprepoznatljiviji su primjer tih jezičnih značajki. Jezične činjenice nižega razlikovnoga ranga nazivamo alteritetima i oni su svojstveni određenim dijalektima ili njihovim dijelovima. Upravo su oni ti koji govore o povezanostima među sustavima hrvatskoga jezika. Osim alijeteta i alteriteta postoje i arealne značajke koje obilježavaju konkretne sustave u određenome arealu. Najmanju snagu dokazivanja pripadnosti imaju lokalne značajke koje su svojstvene samo na jednome području, a to su obilježja skupine govora ili jednoga konkretnoga idioma.

Na temelju izdvojenih jezičnih značajki, odnosno njihovom analizom, u dijalektologiji se potvrđuje pripadnost pojedinoga govora određenomu narječju i njegovim podjedinicama.

2. Cilj rada, metodologija

Cilj je rada pod nazivom *Tvorba umanjenica u govoru Podravske Sesveta* utvrditi način tvorbe umanjenica u mjesnome govoru Podravske Sesveta koji pripada podravskome dijalektu kajkavskoga narječja¹. Izdvojenim primjerima prikazat će se tvorba umanjenica od imenica svih triju rodova. Osim utvrđivanja načina tvorbe bit će promatrane i glasovne promjene do kojih dolazi pri tvorbi umanjenica. Bez obzira na to što je naglasak na utvrđivanju načina tvorbe umanjenica, važno će biti istražiti fonološka i morfološka obilježja mjesnoga govora radi vjerodostojnije potvrde pripadnosti podravskome dijalektu. Nakon tvorbene analize i utvrđivanja tvorbenoga načina pristupit će se leksikografskoj izradi rječnika umanjenica.

Mjesni je govor Podravske Sesveta do sada dijalektološki istražen i opisan u okviru križevačko-podravske kajkavske govora s naglaskom isključivo na frazeološkoj građi. Terenskim se istraživanjem te opisivanjem jezičnih značajki sesvetskoga govora bavila Jela Maresić, a dobivene je rezultate i zapažanja objavila u koautorstvu s Mirom Menac-Mihalić u knjizi *Frazeologija križevačko-podravske kajkavske govora s rječnicima* u izdanju Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Terenskim je istraživanjem, koje je provedeno u svrhu pisanja ovoga rada, prikupljena građa, a dobiveni su podatci iskorišteni u opisu fonoloških i morfoloških obilježja mjesnoga govora te načina tvorbe umanjenica. Istraživanje je provedeno metodom usmjerenoga ispitivanja, koje je zabilježeno snimanjem zvučnoga zapisa. Ispitanik je Ivan Šerbedija (r. 1964.), stanovnik Podravske Sesveta, gdje je rođen i živi sa svojom obitelji. Nakon istraživanja provedena na

---

¹ Na temelju podataka koji su prikupljeni terenskim istraživanjem, istražene su alijetne i alteritetne značajke, odnosno značajke najvišega i nižega hijerarhijskoga ranga kojima se u dijalektologiji potvrđuje pripadnost pojedinog govora višemu sustavu te je analizom tih podataka utvrđena pripadnost govora Podravske Sesveta kajkavskome narječju i njegovu podravskom dijalektu (Šerbedija, 2013).

terenu i snimanja zvučnoga zapisa, isti je transkribiran, a potom korišten za ekscerpiranje podataka te utvrđivanje načina tvorbe umanjenica.

Na početku rada ukratko je dan prikaz kajkavskoga narječja, opisane su njegove značajke i posebitosti u odnosu na ostala dva narječja. Nakon kajkavskoga narječja, kao polazišta u proučavanja, pristupa se jednomu njegovu podsustavu, točnije podravskome dijalektu. Opisano je njegovo prostiranje unutar kajkavskoga narječja radi boljega percipiranja. Da bismo došli do mjesnoga govora Podravske Sesvete – koji je u središtu ovoga istraživanja, potrebno je bilo objasniti podjelu dijalekta na manje podsustave.

Središnji dio rada odnosi se na mjesni govor Podravske Sesvete unutar kojeg su na makroplanu opisane fonologija i morfologija. Rad se detaljnije bavi tvorbom riječi, odnosno umanjenica. Detaljno je prikazana tvorbena analiza umanjenica od imenica svih triju rodova, a dobiveni se rezultati provedena istraživanja donose u zaključku.

Posljednja cjelina koja se izdvaja u ovome radu je rječnik umanjenica u kojemu je dan abecedni prikaz leksikografski obrađenih umanjenica koje su zabilježene u mjesnome govoru Podravske Sesvete.

3. Kajkavsko narječje

O kajkavskome je narječju prvi pisao Lukjanenko koji je 1905. godine svoja zapažanja objavio u sintetskom djelu pod nazivom *Kajkavsko narječje*, koje se smatra prvom monografijom o kajkavštini. Stjepan Ivšić objavljuje *Jezik Hrvata kajkavaca* 1936. godine za koji Mijo Lončarić (1996) tvrdi da je „polazište u proučavanju kajkavskih govora“. Nadalje, o kajkavštini, odnosno njenome podrijetlu, pisao je i Zvonimir Junković, koji je svoje teze objavio u djelu *Jezik Antuna Vramca i podrijetlo kajkavskoga dijalekta*. Junković u ovome djelu odbacuje Ramovševu tezu o kajkavštini kao dijelu slovenskoga jezika te daje kritiku svih dosadašnjih teorija. Velik doprinos u podjeli kajkavskoga narječja dao je Dalibor Brozović koji se pri klasifikaciji kajkavskih dijalekata oslanjao na ranije podjele, onu Aleksandra Belića koji je kajkavštinu podijelio prema refleksima psl. *tj i *dj te Ivšićevu podjelu prema razvoju akcentuacije. Brozović je kombinirajući navedena dva kriterija (Belićev konsonantski i Ivšićev akcenatski) kajkavsko narječje klasificirao u šest dijalekata: *zagorsko-međimurski*, *turopoljsko-posavski*, *križevačko-podravski*, *prigorski*, *donjosutlanski* (kajkavizirani dijalekt doseljenih čakavaca) te *goranski* (usp. Lončarić, Celinić, 2010: 84).

Pri klasifikaciji kajkavskih dijalekata uzimaju se u obzir akcenatske značajke, koje su ujedno i najvažnije. Najveći doprinos proučavanju kajkavske akcentuacije svojim istraživanjima dao je Ivšić. Istraživanjem je došao do zaključka kako postoji osnovna kajkavska akcentuacija, koju obilježavaju metatonijski novi akcenti – akut i cirkumfleks u određenim gramatičkim i tvorbenim kategorijama. Uzimajući u obzir akcentuaciju, ali i sudbinu metatonijskoga cirkumfleksa, Ivšić je kajkavske govore kategorizirao na konzervativne i revolucionarne. Konzervativni govori bili bi oni koji čuvaju

staro mjesto akcenta, ali u njima metatonija² nije obavezna. Tim bi govorima pripadali: *zagorsko-međimurski govori* – koji imaju sačuvan metatonijski akcent i zadržani kratkosilazni akcent te akut na finalnome slogu i *donjosutlanski govori* – koji generalno nemaju metatonijski akcent, ali čuvaju završni kratkosilazni akcent te akut. Revolucionarne govore obilježava i metatonija i metataksa³. U te se govore ubrajaju *turopoljsko-posavski govori* – koji provode metataksu metatonijskoga akcenta te zadržavaju kratkosilazni akcent i akut na kraju riječi i *križevačko-podravski govori* – koji su najrevolucionarniji. Ti govori imaju uzlazni akcent, metatonijski akut i metataksu kratkosilaznoga akcenta te fiksirano mjesto siline na predzadnjoj mori i iz tog razloga nema duljina (usp. Lončarić, 1985: 289).

Kajkavski su govori prepoznatljivi po svojoj *umekšanosti* koja se očituje u akcentuaciji. Kajkavska se akcentuacija u mnogome razlikuje od one preostalih dvaju narječja, štokavskoga i čakavskoga, a Ivšić je objasnio zašto je tome tako. „Kajkavska je artikulacija neakcentovanih vokala obično mnogo labavija od štokavske, jer se silina koncentrira na akcentovanom vokalu. Zbog toga neakcentovani vokali postaju skloni za različite redukcije, a akcentovani, ako su iskonski i kratki, često se manje ili više produlje, pa već po tome kajkavski govor izlazi nešto malo mlitaviji od štokavskoga“ (1996: 49). Osnovna je kajkavska akcentuacija po svom inventaru troakcenatska i sastoji se od tri naglasaka s nenaglašenom duljinom u slogovima ispred naglasaka. Govorimo o jednom kratkom naglasku i dvama dugim. Prema Ivšiću (1996) se naglasci

---

² Metatonija je promjena naglasaka na istome mjestu. Pri unakrsnoj metatoniji stariji kajkavski akcent $\hat{}$ na svim slogovima osim posljednjega prelazi u $\tilde{}$ i obrnuto $\tilde{}$, stariji akcent $\tilde{}$ na svim slogovima prelazi u $\hat{}$ npr. $m\hat{e}so > m\tilde{e}so$ i $v\hat{e}že > v\tilde{e}že$ (usp. Ivšić, 1996: 59).

³ Metataksa je promjena gdje dolazi do pomaka naglasnoga mjesta. Može se vršiti u dva pravca: prema početku riječi ili prema svršetku riječi. Ako se vrši prema početku riječi tada je progresivna, a ako se pak vrši prema svršetku tada je regresivna npr. $p\ddot{o}sek\acute{e}l < p\ddot{o}s\acute{e}kel$: $p\ddot{o}s\acute{e}kli$ i $j\grave{a}g\ddot{o}da > j\grave{a}g\ddot{o}da$ (usp. isto).

bilježe na sljedeći način: ˘ (kratki), ˆ (dugosilazni, cirkumfleks), ˜ (dugouzlazni, akut).

3.1. Karta kajkavskoga narječja

Lončarić, Mijo. 1990: *Kaj – jučer i danas: ogledi o dijalektologiji i hrvatskoj kajkavštini*, Zrinski, Čakovec.

4. Podravski dijalekt

Podravski je dijalekt u okviru frazeoloških istraživanja križevačko-podravskih govora opisan 2008. godine u knjizi Jele Maresić i Mire Menac-Mihalić *Frazeologija križevačko-podravskih govora s rječnicima*.

4.1. Prostiranje

Podravski kajkavski dijalekt ima rubni položaj unutar kajkavskoga narječja i tome je tako iz više razloga. Prvi se razlog odnosi na geografski položaj, odnosno njegovo prostiranje. Dijalekt je, naime, smješten na sjeveroistoku kajkavskoga područja. Punktovi koji se nalaze istočno od Koprivnice, a pripadaju tom dijalektu su: Botovo, Drnje, Sigetec, Koprivnički Bregi, Novigrad Podravski, Miholjanec, Rakitnica, Hampovica, Šemovci, Sveta Ana, Mičetinac, Đurđevac, Kalinovac, Ferdinandovac, Podravske Sesvete te ostala manja mjesta. Na sjeveru se dijalekt prostire uz rijeku Dravu i pripadaju mu svi govori prekodravlja, gdje se izdvajaju veća mjesta: Gola, Novačka, Gotalovo i Repaš. Nadalje, podravski dijalekt graniči s mađarskom granicom, ali ne završava na njoj već je prelazi. U susjednoj se Mađarskoj nalazi nekoliko mjesta u kojima se govori podravskim govorom, a to su: Brežnica, Belovar, Vizvar, Rasinja, Boljevo, Baboča, Lukovišće i ostala mjesta. Jedan je od razloga širenja podravskih govora na mađarski prostor, možemo pretpostaviti, vrijeme turskih napada i bježanje naroda koji je svoj identitet – jezik odnio sa sobom, a svakodnevnom ga komunikacijom održao do današnjih dana. Drugi razlog rubnosti položaja su govori koji pripadaju novijim migracijama i samim time miješanim govorima, a nalaze se u okolici Staroga Gradca. Pitomača i uža okolica pripadaju sjevernomoslavačkom, a Kloštar Podravski i uža okolica glogovničko-bilogorskom dijalektu.

Iz navedenoga je vidljivo da se podravski dijalekt prostire na nekompaktnom prostoru na kojem je teško očuvati svojstvenost. Njegova je specifičnost to što na sjeveru graniči s drugim jezikom – mađarskim, a na jugu sa štokavskim narječjem na potezu od Virovitice do Bjelovara. Nekompaktnosti pridonosi i činjenica da se u okolici Koprivnice nalaze dva štokavska otoka.

4.2. Karta podravskoga dijalekta

Maresić, Jela i Menac-Mihalić, Mira. 2008: *Frazeologija koprivničko-podravskih kajkavskih govora s rječnicima*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb.

4.3. Podjela podravskoga dijalekta

Iz prethodno opisanoga poglavlja razvidno je kako su podravski kajkavski govori sjedinili područje koje ni u kome pogledu nije kompaktno. Naime, ti su govori rašireni i dotiču prostore na kojima se miješaju s drugim govorima, što je jeziku, odnosno govoru kao živoj supstanci vrlo svojstveno.

Podravski se govori mogu izdvojiti u „zasebnu dijalekatsku skupinu prema svojem specifičnom naglasnom sustavu s naglaskom ograničenim na posljednja dva sloga riječi“ (Crnić, 2009: 181). U pravilu je naglasak uvijek na pretposljednem slogu, ako je posljednji kratak (*vilica, kobasica, paprika*). Međutim ako je posljednji slog dug, tada zadržava mjesto naglaska (*N vèdrìca, I vèdrìcòm*).

Maresić i Menac-Mihalić (2008) podravski dijalekt dijele u dvije osnovne skupine prema genetskom razvoju refleksa **ǫ* i **ǰ*.

- 1) Prvu skupinu koju karakterizira vokal *o* na mjestu dvaju starih refleksa u mjestima Drnje, Sigetec, Koprivnički Bregi, Molve, Virje, Miholjanec, Hampovica, Šemovci, Rakitnica, Đurđevac, ali i dvojak refleks, odnosno *o / u* na mjestu **ǫ* i **ǰ* i to u mjestu Novigrad Podravski.
- 2) Druga su skupina govori koje karakterizira vokal *u* na mjestu **ǫ* i **ǰ* i u tu skupinu pripadaju govori Kalinovca, Ferdinandovca te Podravske Sesvete, no u tim se govorima kod glagola također čuva i stariji refleks *o* (Podravske Sesvete: *budö döšli kmêni*).

Po morfološkim je kriterijima Maresić (2011) govore podravskoga dijalekta razvrstala također u dvije skupine:

- 1) zapadna skupina koja se dijeli na dvije podskupine prema nastavcima za G mn. im. ž. r.

a) u G. mn. im. ž. r. je nastavak $-o / -e$ i ti su nastavci svojstveni govorima Virja, Molva, Hampovice, Rakitnice, Gotalova i Gole.

b) u G. mn. im. ž. r. je nastavak $-o / -i$ zabilježen u govorima Drnja, Botova, Brega, Đurđevca.

2) istočna grupa govora, u koje spadaju mjesta: Kalinovac, Ferdinandovac, Novigrad Podravski i Podravske Sesvete u G. mn. im. ž. r. ostvaruju nastavak $-o / -i$.

Kao obilježje svih govora može se izdvojiti I. jd. ž. r. koji ima nastavak $-om$ (Podravske Sesvete: *rukicôm*, *žličičkom*, *igličkom*, *ižôm*) „što je važan kriterij pri određivanju pripadnosti govora istome dijalektu“ (Maresić, 2011: 453).

4.3.1. Govor Podravske Sesvete

Analizom podataka prikupljenih za terenska istraživanja utvrđeno je da govor Podravske Sesvete pripada kajkavskome narječju. Istražene su alijetetne i alteritetne značajke, odnosno značajke najvišega i nižega hijerarhijskoga ranga kojima se u dijalektologiji potvrđuje pripadnost pojedinog govora višemu sustavu. Podravske Sesvete smještene su u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, na krajnjem istoku Koprivničko-križevačke županije. Mjesto broji približno 2 000 stanovnika. Ako dijalektno promatramo položaj mjesta, Podravske Sesvete nalaze se na samome istočnom rubu kajkavskoga narječja. Posljednje istočno mjesto koje u potpunosti pripada kajkavskim govorima je Pitomača⁴ oko koje su karakteristični miješani kajkavsko-štokavski govori.

---

⁴ Neposredno u blizini Podravske Sesvete su štokavski govori, stoga je normalno očekivati sociolingvistički utjecaj. Pitomača je od Podravske Sesvete udaljena svega 8 kilometara.

Samo je prostiranje i rubni položaj toga mjesnog govora unutar podravskoga dijalekta kajkavskoga narječja uvjetovalo da se u njemu pronalaze mnoge inovacije u odnosu na ostale govore toga dijalekta. Inovacije se mogu uočiti na svim jezičnim razinama.

4.3.2. Fonologija

Naglasni sustav govora Podravske Sesvete, ali i svih ostalih govora podravskoga dijalekta, vrlo je specifičan. U govoru su ograničenije naglaske na posljednja dva sloga riječi, „a to ih izdvaja u posebnu grupu kojoj se može dati status dijalekta“ (Maresić, 2008: 13) i ukidaju se intonacijske fonološke opreke. Zbog ta dva obilježja „podravski se dijalekt izdvaja iz cijelog kajkavskog narječja, hrvatskog, ali i drugih slovenskih jezika“ (Maresić, 2011: 453).

U ogledu govora Podravske Sesvete⁵ ovjereni su primjeri u kojima se javlja dvostruki akcent: *gǎzdarîce, pöculîce, pöculîšča*.

Iz ogleda govora potvrđuje se da vokalizam govora Podravske Sesvete ima šest fonemskih jedinica, koje se realiziraju u dugim i kratkim te naglašenim i nenaglašenim pozicijama:

i	ɨ
ɛ̄	o
ɛ̇	a.

---

⁵ Riječ je o ogledu govora koji je snimljen za potrebe završnoga rada, vidi na str. 53.

U sesvetskom govoru samoglasnici /e/ i /ɛ/ u naglašenim i nenaglašenim, dugim i kratkim slogovima imaju približno jednaku fonetsku vrijednost [e] i [ɛ]. Neznatna je razlika u izgovoru /ɛ/ u kratkome nenaglašenom slogu gdje nije 'otvoreno' kao pod naglaskom, međutim i u tom je položaju potpuno sačuvana njegova fonemska vrijednost (usp. Maresić: 2011: 454). U ogledu govora Podravske Sesvete ovjerene su takve realizacije (*vr̥m̥enu*, *vn̥ûter*, *luster̥ëke*, *bân'ek*, *kön̥ec*).

Refleks jata spada u prvu kajkavsku jednadžbu⁶. U sesvetskom se govoru svaki jat realizirao kao /ɛ/. Primjeri koji to potvrđuju su sljedeći: *vr̥me* 'vrijeme', *d̥eca* 'djeca', *m̥êsec* 'mjesec', *b̥eli* 'bijelih', *cv̥êta* 'cvijeta', *č̥övek* 'čovjek', *l̥êpsi* 'ljepši', *n̥âjlepše* 'najljepše', *sm̥ěšno* 'smiješno', *v̥everîce* 'vjeverice', *p̥êsm̥e* 'pjesme', *sv̥êtili* 'svijetlili', *l̥êpo* 'lijepo', *sv̥êćom* 'svijećom', *ž̥iv̥eli* 'živjeli', *d̥êlove* 'dijelove', *v̥erov̥alo* 'vjerovalo', *m̥êsto* 'mjesto', *vid̥eti* 'vidjeti', *r̥eš̥avali* 'rješavali', *d̥êdek* 'djed', *v̥êtr̥ek* 'vjetrić', *r̥êćica* 'rječica', *str̥el'îca* 'strelica', *zv̥êzdica* 'zvjezdica', *zd̥el'ćica* 'zdjelica'.

Da bi prva kajkavska jednadžba bila potpuna, svaki bi se šva trebao također realizirati kao /ɛ/. U govoru Podravske Sesvete refleks šva nije dao jedinstveni rezultat, odnosno dolazi do odstupanja. Zabilježeni su primjeri u kojima se prva kajkavska jednadžba provodi dosljedno: *d̥ên* 'dan', *sn̥ěje* 'snahe', ali su zabilježeni i primjeri u kojima se šva ostvaruje kao /e/: *kön̥ec* 'konac', *j̥êd̥en* 'jedan', *r̥êk̥el* 'rekao'.

Prema istraživanjima Jele Maresić (2011) refleks je primarnoga *e i prednjega nazala *ɛ izjednačen (*e = *ɛ). U govoru Podravske Sesvete i u dugim i u kratkim slogovima rezultat je /ɛ/ (*ž̥ëna*, *j̥ëzik*, *m̥êso*), što je potvrđeno i na terenu.

---

⁶ Prva kajkavska jednadžba alijetet je kajkavskoga narječja i prema njoj se starohrvatski jat i poluglas realiziraju kao jedan refleks, zatvoreno e, /ɛ/.

Refleks stražnjega nazala i slogotvornog /*ɟ*/ vezani su uz drugu kajkavsku jednadžbu prema kojoj svaki stražnji nazal *ɟ i slogotvorno *ɟ daju *o*. U ogledu govora zabilježeni su sljedeći primjeri: *sɔ* 'su', *oč̣o* 'žele'. U tim se primjerima druga kajkavska jednadžba provodi, dok u primjeru *büde*, dolazi do odstupanja. Na terenu su zabilježena zabilježeni primjeri: *golûbe*, *gûska*, *zub*; *jabûka*, *sûnce* koji dokazuju odstupanje od druge kajkavske jednadžbe u refleksu stražnjega nazala i slogotvornoga /*ɟ*/ koji umjesto očekivanoga /*o*/ daju /*u*/.

4.3.3. Morfologija

Budući da se u ovom radu prikazuje tvorba umanjenica koje se tvore od imenica, u nastavku se donosi kratak pregled morfologije imenica svih triju rodova koja je zastupljena u mjesnome govoru Podravske Sesveta.

Budući da je mjesni govor Podravske Sesveta rubni govor unutar kajkavskoga narječja, očekivano je da će se u njemu javljati inovacije. Unatoč inovacijama koje se javljaju u govoru možemo reći da je u morfologiji, „u znatnoj mjeri, ostalo nepromijenjeno starije kajkavsko stanje“ (Maresić, 2008: 16).

U deklinaciji imenica muškoga roda javlja se izjednačenje G i A jd. (*Sëm doṇel klûč̣eca za vrâta kâj räspreṣ̌*). Vokativ se izjednačio s nominativom u potpunosti (*Šëf, dôji sîm*). U D i L jd. se javlja nastavak *-u* (*Smö se mên'ili o grajêku kâk slâbo rodî oṿë godiṇë, Bûš rëḳel vnuč̣ëku ṇëk dôjê*). U I jd. svih triju rodova javlja se nastavak *-om*, bez iznimaka s palatalnim osnovama (*Bûmo j̣eli ṃeso zjâjcom, Pîknol sëm se znôžecom, Sëm se polejâl zjûvicom*). U G mn. se javlja nastavak *-ov* (*Imâm pâno vnuč̣ëkof, Lêpejof nôžof jê nâšêl*). D, L i I mn. ujednačeni su te se u spomenutim padežima javlja nastavak *-e* (*Pëm kûṃe, Mên'imo se o kûṃe, Pëm skûṃe na Bistrîcu*).

U imenica ženskoga roda u G jd. javlja se nastavak *-e*, koji je u nekim primjerima naglašen, no to nije pravilo (*guskê, čêrke, izê, jûve, slamê, zvêzde*). U D i L jd. ovjeren je nastavak *-i* (D *pëm kûmi, sêstri, susêdi*; L *pripovêdamo o kvôčki, čmêli, šâltvici*). U I jd. je naglasak *-om*, koji je uvijek naglašen (*Îšêl jê na pãšu zkravicôm, birkicôm, guskicôm*). U G mn. se javlja *-ø* nastavak (*lâš, žên, dlâk, krâf*), ali se može javiti i nastavak *-i* (*ambrêli, zvêzdi*). D, L i I mn. ne čuvaju⁷ morfološku razliku te su se ujadnačili na nastavak *-am* (*Îdêm štâlu kravâm, Popêvam o zvêzdam, Pêčêem rakîju slivâm*).

U N jd. imenica srednjega roda javljaju se dva nastavka. Na nepalatalnim se osnovama javlja nastavak *-o* (*jôko, vûvo, mlêko*), dok se na palatalnim osnovama ostvaruje nastavak *-e* (*sûnce, grôzdiče, jâjce*). U G mn. se javlja dvojnost. Može se javiti *-ø* nastavak (*Na slâmi nê bilo jâjec*) te nastavak *-a* (*Napûvalo mi jê vûva, Krâva nê dâje niš mlêka*).

5. Tvorba imenica s teorijskoga gledišta

Tvorba riječi se u lingvistici definira kao jezična disciplina koja proučava nastanak novih riječi na temelju dosadašnjega rječničkog blaga. Ova jezična disciplina ujedno proučava i načine postanka novih riječi, stoga se, kada govorimo o tvorbi imenica u prvome redu misli na način tvorbe. U hrvatskome su se standardnom jeziku mnogi jezikoslovci bavili ovom disciplinom, a

---

⁷ U ogledu se govora očituje posebnost D mn. imenica ženskoga roda s nastavkom *-aj*, što je vidljivo u primjerima: *po sobâj, po grupicâj*. U I mn. ž.r. također je potvrđen isti nastavak u sljedećim primjerima: *têmaj, spûcâl'kaj, šibêcaj*. Ovi su primjeri zanimljivi s obzirom na to da je nekadašnja morfološka razlika D, L i I mn. imenica ženskoga roda bila *-am, -aj, -ami*, odnosno nastavak *-aj* se očitovao u L mn., dok se u mjesnome govoru Podravske Sesveta javlja u D i I mn.

posebice ističem Stjepana Babića i njegovo djelo *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku* te Eugeniju Barić koja se tvorbom riječi bavila u okviru *Hrvatske gramatike* iz razloga što su njihove teze prihvaćene za potrebe ovoga rada. Kada je riječ o tvorbi imenica u hrvatskome standardnom jeziku tada govorimo o dvama osnovnim načinima tvorbe.⁸ Prvi od njih je derivacija, odnosno izvođenje jedne riječi iz druge, a drugi je složena tvorba. Razlika između izvođenja i složene tvorbe je u tome što kod izvođenja nova tvorenica ima jednu tvorbenu osnovu, a kod složene tvorbe govorimo o dvjema ili više složenih osnova.

Tvorbu je imenica do sada u dijalektologiji detaljnije proučavala te o njoj pisala Sanja Vulić (2005). Vulić je, naime, dugi niz godina proučavala govore u dijaspori, točnije gradišćanskohrvatske čakavske govore.

5.1. Umanjenice

Kako se ovaj rad bavi isključivo tvorbom umanjenica u mjesnome govoru Podravske Sesveta, nužno je krenuti od definicije umanjenica. Umanjenice ili deminutivi, kako se još nazivaju, oblik su imenica kojima se izražava umanjenost. „Umanjenicama se također izriče osjećaj nježnosti i dragosti – hipokorističnost, kao i osjećaj prezira, omalovažavanja – pejorativnosti“ (Barić, 1997: 326).

---

⁸ O načinima tvorbe imenica te njihovim značajkama više u: Barić, 1997: 305-357 te Babić, 1991: 63-351.

5.2. Tvorbena analiza umanjenica

Terenskim su istraživanjem zabilježene umanjenice ovjerene u govoru Podravske Sesveta koje će u nastavku biti tvorbeno analizirane kako bismo utvrdili kojim su tvorbenim načinom nastale. U tvorbenoj analizi valja razlikovati dvije vrste nastavaka: tvorbeni i oblični. „Tvorbeni se nastavak od obličnog nastavka razlikuje po tome što oblični nastavak mijenja oblik iste riječi, a tvorbenim se nastavkom od jedne riječi dobivaju nove“ (Barić, 1997: 294).

Pod tvorbenom se analizom podrazumijeva postupak rastavljanja tvorenice na njene dijelove. Tim postupkom uviđamo tvorbene dijelove te tvorbeni način kojim je tvorenica nastala. U hrvatskome je standardnom jeziku u tvorbi imenica, samim time i umanjenica jer se umanjenice izvode od imenica, sufiksna tvorba najdominantnija. Govor Podravske Sesveta potvrđuje isto, što proizlazi iz analiziranih primjera. Tvorbeno se značenje umanjenice izražava nastavkom, odnosno sufiksom. Iako se tvorbeno značenje izražava sufiksom, on nema značenje sam po sebi, već značenje dobiva tek u vezi s tvorbenom osnovom. Barić ističe kako sufiks ima stalno mjesto u sastavu riječi, a to je završetak riječi – za što možemo tvrditi da je njegova prepoznatljivost. Nadalje, sufiks nikada ne dolazi kao osnova i nikada se ne koristi u samostalnoj upotrebi te ne može tvoriti semantičku jezgru riječi, ali može modificirati značenje osnove (1991: 35). Na analiziranim se primjerima može uočiti da se neki sufiksi u tvorbi umanjenica javljaju češće dok se neki javljaju rjeđe. „S obzirom na stupanj tvorbene aktivnosti sufiksi se dijele na *vrlo plodne*, *slabo plodne* i *nepodne sufikse*“ (Barić, 1997: 294).

5.2.1. Umanjenice od imenica muškoga roda

U tvorbi umanjenica od imenica muškoga roda vrlo su plodni sufixi *-ek* i *-ec*;

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
anđ ^ž el ^č ek	anđel + ek	
bô ^č re ^č ek	bor + ek	
č ^č aj ^č ek	čaj + ek	
dê ^č de ^č ek	ded + ek	
gol ^č ub ^č ek	golub + ek	
graj ^č ek	graj + ek	
grô ^č b ^č ek	grob + ek	
g ^č ũ ^č mb ^č ek	gumb + ek	
j ^č ap ^č ek	jap + ek	
j ^č e ^č z ^č i ^č č ^č ek	jezik + ek	palatalizacija
krô ^č ve ^č ek	krov + ek	
kruv ^č ek	kruv + ek	
l ^č ist ^č ek	list + ek	
nô ^č kte ^č ek	nok(e)t + ek	gubljenje samoglasnika
nô ^č s ^č ek	nos + ek	
oblô ^č č ^č ek	oblok + ek	palatalizacija
pilimp ^č ar ^č ek	pilimpar + ek	
plô ^č te ^č ek	plot + ek	
p ^č r ^č st ^č ek	prst + ek	
slô ^č ne ^č ek	slon + ek	
vn ^č ũ ^č č ^č ek	vnuk + ek	palatalizacija

vètřek	vet(e)r + ěk	gubljenje samoglasnika
zûbĕk	zub + ěk	
balkônĕc	balkon + ěc	
dîml'ačĕc	dimljak + ěc	palatalizacija
kanâlĕc	kanal + ěc	
klûčĕc	kluč + ěc	
kolĕndârĕc	kolendar + ěc	
krîžĕc	križ + ěc	
krumpĕřĕc	krumper + ěc	
nôžĕc	nož + ěc	
obrisâčĕc	obrisač + ěc	
papĕřĕc	paper + ěc	
stòlčĕc	stol(e)c + ěc	gubljenje samoglasnika
		palatalizacija
stol'n'ačĕc	stolnjak + ěc	palatalizacija
tan'ĕřĕc	tanjer + ěc	
vankûšĕc	vankuš + ěc	
žĕpĕc	žep + ěc	

U tvorbi umanjena od imenica muškoga roda slabo je plodan sufiks *-ič̣*,

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
cvĕtič̣	cvet + ič̣	

kêksič	keks + ič	
lâgvič	lag(e)v + ič	gubljenje samoglasnika
stölič	stol + ič	

U tvorbi umanjenica od imenica muškoga roda zabilježeno je najviše neplodnih sufikasa: *-čëk, -čëc, -ëci, -ičëk, -ok;*

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
bombônčëk	bombon + čëk	
lončîčëk	lon(e)c + ičëk	gubljenje samoglasnika palatalizacija
novčëci	novc + ëci	palatalizacija
rüpcëc	rub + čëc	jednačenje suglasnika po zvučnosti
vražîčëk	vrag + ičëk	palatalizacija
zajčök	zaj(e)c + ok	gubljenje samoglasnika palatalizacija

Umanjenice od imenica muškoga roda možemo podijeliti u šest skupina:

1) umanjenice za osobu muškoga spola

-ek: *andêlek, dêdek, jâpek, vnüčëk;*

-îčëk: *vražîčëk;*

2) umanjenice za životinje

-ek: *pilimpârek, golübek, slônek*

-ok: *zajčôk.*

3) umanjenice za biljke

-ek: *bôrek, grajêk, lîstek;*

-ec: *krumpêrec (plod biljke);*

-ič: *cvëtič.*

4) umanjenice za stvari

-ek: *gümbek, krôvek, oblôček, plôtêk;*

-ec: *balkôneç, klûčëç, kolëndâreç, krîžëç, nôžëç, obrisâčëç, stölcëç, stol'n'âčëç, tan'êreç, vanküşëç;*

-ič: *lâgvič, stölič;*

-čec: *dîml'ačëç, rüpcëç;*

-ičëk: *lončičëk;*

-ec: *papêreç.*

5) umanjenice za dijelove tijela

-ek: *ježičëk, nôktek, nôšek, pŕstêk, zûbek.*

6) umanjenice za hranu i piće

-ek: *čâjêk, kruvêk;*

-ič: *kêksič;*

-čëk: *bombônčëk.*

5.2.2. Umanjenice od imenica ženskoga roda

Vrlo plodan sufiks u tvorbi umanjenica od imenica ženskoga roda je sufiks – *ica*;

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
ambrêlica	ambrel + ica	
banânica	banan + ica	
birkîca	birk + ica	
buvîca	buv + ica	
čêrkica	čerk + ica	
čmêlîca	čmel + ica	
čokolâdica	čokolad + ica	
dêklîca	dekl + ica	
dlakîca	dlak + ica	
gumîca	gum + ica	
guskîca	gusk + ica	
jaknîca	jakn + ica	
jûvica	juv + ica	
kapčîca	kapč + ica	
kâvica	kav + ica	
kišîca	kiš + ica	
kn'ižîca	knjig + ica	palatalizacija
kobilîca	kobil + ica	
kvočkîca	kvočk + ica	
kockîca	kock + ica	
kôžica	kož + ica	
kravîca	krav + ica	
krpîca	krp + ica	

kuîn'ica	kuinj + ica	
lôjtrica	lojtr + ica	
loptîca	lopt + ica	
mamîca	mam + ica	
mîcica	mic + ica	
mrežîca	mrež + ica	
mętl'îca	metlj + ica	
nogîca	nog + ica	
prîčîca	prič + ica	
racîca	rac + ica	
ribîca	rib + ica	
rukîca	ruk + ica	
ruškîca	rušk + ica	
ręčîca	rek + ica	palatalizacija
salâmica	salam + ica	
slamîca	slam + ica	
slivîca	sliv + ica	
sličîca	slik + ica	palatalizacija
sobîca	sob + ica	
stôl'čica	stoljk + ica	palatalizacija
streļ'îca	strelj + ica	
šaltvîca	šaltv + ica	
špângica	špang + ica	
taškîca	tašk + ica	
trâvica	trav + ica	
vodîca	vod + ica	
vrîca	vr + ica	
zdęl'čica	zdeljk + ica	palatalizacija
zvęzdica	zvezd + ica	
zęml'îca	zemlj + ica	

žarul'îca	žarulj + ica
ženîca	žen + ica

Slabo plodni sufiksi u tvorbi umanjena od imenica ženskoga roda su sufiksi – *ička* i –*ka*;

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
deščîčka	desk + ička	jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe i palatalizacija
flašîčka	flaš + ička	
glavîčka	glav + ička	
iglîčka	igl + ička	
ižîčka	iž + ička	
jabučîčka	jabuk + ička	palatalizacija
jagodîčka	jagod + ička	
koščîčka	kostk ⁹ + ička	jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe i palatalizacija
kešîčka	kes + ička	
opravîčka	oprav + ička	
suknîčka	suknj + ička	
žličîčka	žlic + ička	palatalizacija

⁹ Koščica je umanjena od *kostka*, a ne od *kost* iako se *kost* ustalila u hrvatskome standardnome jeziku. Razloge treba tražiti u jezično – povijesnome kontekstu i razvoju jezika kao živoga sustava. Više o tome u Barić, 1997: 617 – 618.

cipĕlka	cipel + ka	
kobasîĉka	kobasic + ka	palatalizacija
kupîĉka	kupic + ka	palatalizacija
rubâĉka	rubáč + ka	
sandâlka	sandal + ka	
šal'îĉka	šaljic + ka	palatalizacija
škatûl'ka	škatulj + ka	
vilîĉka	vilic + ka	palatalizacija
vulîĉka	vulic + ka	palatalizacija

Neplodni su sufiksi u tvorbi umanjica od imenica ženskoga roda sufiksi –*ĉica*, –*iĉke* te –*ke*;

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
granĉica	gran + ĉica	
laĉiĉke	lač + iĉke	
zubâĉke	zubač + ke	

Umanjenice od imenica ženskoga roda možemo podijeliti u šest skupina:

1) umanjice za osobu ženskoga spola

–*ica*: *ĉĕrkica*, *dĕklîca*, *mamîca*, *ženîca*. U zabilježenim se primjerima podcrtava i ističe osjećaj nježnosti .

2) umanjenice za životinje

-ica: birkîca, buvîca, čmêlîca, guskîca, kobilîca, kvočkîca, kravîca, mîcica, racîca i ribîca označavaju mladu životinju.

3) umanjenice za biljke

U hrvatskome je standardnom jeziku „značenjska skupina *imenica za biljke* slabo plodna, jer su nove biljne vrste rijetke, a sve ono što se uzima kao tvorbeni naziv za biljku nastaje na osnovi sličnosti s općom imenicom ili po nekom drugom svojstvu. Te se imenice tvore s nekoliko sufikasa, među kojima je najplodniji sufiks – *ica*“ (Barić, 1997: 316). Jednak je slučaj i u govoru Podravske Sesvete, u kojem je *-ica: trâvica* te *banânica, ruškîca i slivîca* koje se odnose na plodove biljke.

-ička: jabučîčka i jagodîčka, također umanjenice koje se odnose na plodove biljke.

4) umanjenice za stvari

-ica: ambrêlica, gumîca, jaknîca, kapčîca, kn'izîca, kockîca, krpîca, lôjtrica, loptîca, mrežîca, meŕl'îca, sličîca, stôl'čica, streŕl'îca, šaltvîca, špângica, taškîca, vurîca, zdêl'čica, žarul'îca. Slabo su plodni sufiksi – *ička*;

-ka: deščîčka, flašîčka, iglîčka, izîčka, koščîčka, kešîčka, opravîčka, cipêlka, sukn'îčka, žličîčka, kupîčka, rubâčka, sandâlka, šal'îčka, škatûl'ka, vilîčka.

5) umanjenice za dijelove tijela

-ica: kôžica, nogîca, rukîca;

-ička: glavîčka, koščîčka.

6) umanjenice za hranu i piće

-ica: čokolâdica, jûvica, kâvica, salâmica, vodîca;

-iĉka: kobasîĉka.

5.2.3. Umanjenice od imenica srednjega roda

U tvorbi umanjenica od imenica srednjega roda nije zabilježen vrlo plodan sufiks, niti slabo plodan sufiks. Zabilježeno je samo nekoliko neplodnih sufikasa: *-cę, -ęšcę, -iĉę, -ęcę, -ęko, -ęco, -ĉęko, -ęca;*

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
ĉeręfcę	ĉerev + cę	
detęšcę	det + ęšcę	
grôzdiĉę	grozd + iĉę	
jajĉęcę	jajc + ęcę	palatalizacija
jokęko	jok + ęko	
męšęko	mes + ęko	
młęķęco	mlek + ęco	
sûnĉęcę	sunc + ęcę	palatalizacija
vînĉęko	vin + ĉęko	
vraĉęca	vrat + ęca	jotacija
vûvęko	vuv + ęko	

Umanjenice od imenica srednjega roda možemo podijeliti četiri skupine:

1) umanjenice za osobu srednjega roda

-ešce: *deťešče.*

2) umanjenice za stvari

-eca: *vračěca.*

3) umanjenice za dijelove tijela

-ce: *čerěfce;*

-eko: *jokěko, vûveko.*

4) umanjenice za hranu i piće

-iče: *grôzdičě;*

-ece: *jajčěce;*

-eko: *měšěko;*

-eco: *mleķěco;*

-čeko: *vîncěko.*

Tvorbena analiza istraženih tvorenic potvrđuje kako se umanjenice od imenica svih triju rodova tvore sufikslnim tvorbenim načinom, odnosno sufiksacijom.

6. Rječnik

6.1. Uvodne napomene

Građa prikupljena na terenu leksikografski je obrađena u rječnik umanjenica te je abecedno navedena. Za natuknicu je uporabljena umanjenica za koju je potvrđeno da se javlja u mjesnome govoru Podravske Sesveta. Natuknica je određena rodom te je dana kratica da je ona umanjenica (deminutiv). Za umanjenicu je navedeno od koje je imenica te je za imenicu dan ekvivalent na hrvatskome standardnom jeziku s objašnjenjem. Sva su objašnjenja preuzeta s Hrvatskoga jezičnog portala.¹⁰

Kratice:

m – muški rod

ž – ženski rod

sr – srednji rod

dem. – deminutiv

zb – zbirna imenica

pl. tantum – pluralia tantum

---

¹⁰ <http://hjp.novi-liber.hr/index.php?show=main> (27.8.2015.)

6.2. Popis odrednica

ambrêlica ž, *dem.* od ambrêla – kišobran; priručni predmet kojim se štiti od kiše
(*Dřžal sêm ambrêlicu da mi ju vêtêr ne odnêse.*)

anžêlek m, *dem.* od ânžêl – anđeo; duhovno biće, glasnik i službenik Božji koji posreduje između Boga i ljudi, u tradicionalnoj se religioznoj umjetnosti obično prikazuje kao krilato biće s aureolom i odjeveno u dugu bijelu haljinu (*Spř kâk mâli anžêlek.*)

balkônec m, *dem.* od balkôn – balkon; izbočena, ograđena platforma na zidovima i pročeljima građevina (*Īdi glêt na balkônec.*)

banânica ž, *dem.* od banâna – banana; tropska voćka (*Musa paradisiaca*, *M. sapientium*) iz porodice *Musaceae* (*čëra sêm pôjel banânicu.*)

birkîca ž, *dem.* od bërka – ovca; domaća životinja preživač, daje vunu, mlijeko i meso (*Narânil sêm birkîce.*)

bombônček m, *dem.* od bombôn – bombon; slatkiš koji se otapa u ustima (*Vòlêl sêm jêsti bombônček.*)

bôrek m, *dem.* od bôr – bor; božićno drvce, jelka (*Nabrzo bûmo borêka kitili.*)

buvîca ž, *dem.* od bûva – buha; sitan kukac koji se hrani krvlju ljudi i životinja, velik je broj vrsta, pripadaju redu *Syphonapt* rodova (*Onâj cûček je pân buvîc.*)

cipêlka ž, *dem.* od cipêla – cipela; čvrsto obuvalo, obično od kože, koje pokriva stopalo i eventualno gležanj, s tvrdim potplatom; crevlja, postol, postola (*Īmaš lêpe cipêlke.*)

cvêtič m, *dem.* od cvêt – cvijet; dio biljke koji sadržava organe za oplodnju i iz kojeg se razvija plod (*Nâbral mi je najlepšêga cvêtiča na livâdi.*)

čâjĕk m, *dem.* od čâj – čaj; napitak od cvijeta, listova, korijena ili ploda raznih biljaka (*Preŕfîni mi je čâjĕk od gamilîce.*)

čmĕlîca ž, *dem.* od čmĕla – pčela; kukac opnokrilac (*Apis mellifîca*), uzgaja se radi dobivanja meda, voska, matične mliječi i propolisa (*Lĕp je onâj cĕtani „Čmĕlîca Mâja“*)

čokolâdica ž, *dem.* od čokolâda – čokolada; poslastica, ob. u pločicama, dobiva se miješanjem kakaove mase s raznim dodacima uz veću ili manju količinu šećera (*Dâl sĕm ti čokolâdicu.*)

čĕrkica ž, *dem.* od čĕrka – kći; žensko dijete prema svojim roditeljima; kćer, kćerka (*Bŭm iŕŕel ŝĕrkicom dučân.*)

čĕrĕfcĕ sr, *dem.* od čĕrĕvo – trbuh; dio trupa između prsnog koša i zdjelice; trbušna šupljina i probavni organi (*Bôgec mâli kâk ga boli čĕrĕfcĕ.*)

dĕklîca ž, *dem.* od dĕklîčka – djevojčica; dijete ženskog spola (*Ēl bi se ŝĕla zvâti mojôm dĕklicôm?*)

dĕŝĉîčka ž, *dem.* od dĕska – daska; plosnat i širok dug komad drveta, dobiven piljenjem od trupca (*Zâbil sĕm dĕŝĉîčku na vrâta.*)

dĕtĕŝcĕ sr, *dem.* od dĕtĕ – dijete; sin ili kći prema roditeljima bez obzira na uzrast i dob (*Tâk so zmâlĕm dĕtĕŝcom dôŝli fcîrkvu.*)

dîml'ačĕc m, *dem.* od dîml'ak – dimnjak; otvor u obliku šupljeg zidanog stupa, cijevi i sl. kroz koji se iz zatvorene prostorije odvodi dim (*Dĕd Mrâz se spûŝća niž dîml'ačĕc.*)

dlakîca ž, *dem.* od dlâka – dlaka; rožnata tvorevina što kao nit raste iz kože čovjeka i nekih životinja (*Na rukâm ôpčĕ nĕmam dlakîc.*)

dĕdĕk m, *dem.* od dĕd – djed; očev ili majčin otac (prema unuku); deda, dedo, dida (*Ôdaŝ kâk stâri dĕdĕk.*)

flašička ž, *dem.* od fläša – boca; staklenka, flaša (*Natôči mi vodë vu tu flašičku.*)

glavîčka ž, *dem.* od glâva – glava; okrugli dio plodova (npr. luka, zelja, kupusa) (*Bîl sëm vu vřtu i nâbral sëm tri glavîčke lüka.*)

golübëk m, *dem.* od gölub – golub; ptica (*Columba*) iz porodice *Columbidae* (*Vîdël sëm lêpoga golubëka.*)

grajëk m, *dem.* od grâ - grah; jednogodišnja biljka (*Phaseolus vulgaris*) iz porodice leptirnjača (*Papilionaceae*), jajolika zrnata ploda u ovojnici (mahuni), važna namirnica u našim krajevima; bažul, bažulj, fažol, fažolet, fižol, pasulj (*Zütra bûmo kuvãli grajëka.*)

grančica ž, *dem.* od grâna – grana; dio stabla koji raste iz debla (*Puval jë vëter päk so së grančice vîjalë.*)

grôbëk m, *dem.* od grôb – grob; jama u koju se polažu posmrtni ostaci pokojnika (*Išël sëm počistîti grobëka.*)

grôzdičë sr zb, *dem.* od grôzdje – grožđe; opći naziv za razne sorte vinove loze (*Bûmo imãli kolãča zgrôzdičom.*)

gûmbëk m, *dem.* od gûmb – dugme; pločica (ob. okrugla) koja prolazi kroz rupicu (tkanine, kože i sl.) i zakapča; botun, gumb, puce (*Dôdaj mi onôga gumbëka stôlkë.*)

gumîca ž, *dem.* od gûma – guma; čvrsta elastična tvar dobivena vulkanizacijom prirodnih i sintetskih kaučuka; gumija (*Îmaš lêpu gumîcu za kîku.*)

guskîca ž, *dem.* od gûska – guska; ptica plivačica (*Anser*) (*Nãšël sëm na dvôru mâlu guskîcu.*)

iglička ž, *dem.* od ïgla – igla; zaoštrena šipčica s ušicom, ob. od metala, služi za šivanje; jagla (*Šîval sëm zmãlom igličkom.*)

ižička ž, *dem.* od iža – kuća; zgrada koja ima zidove i krov i služi za stanovanje
(*El si vīdla kāk onī tām imājō bogēčkū ižičku?*)

jabučička ž, *dem.* od jabūka – jabuka; voćka (*Malus*) s više podvrsta i sorata iz porodice ruža (*Pūn dvör mi ję jabučički.*)

jagodīčka ž, *dem.* od jagōda – jagoda; niska zeljasta biljka iz roda *Fragaria*, daje jestiv sladak plod crvene boje (*Īmam vu vrtu frīškę jagodīčkę.*)

jajčęćę sr, *dem.* od jājćę – jaje; proizvod peradi, nekih vrsta ptica i životinja koji služi za ljudsku prehranu (*Zjajčęca sę lęgno pīščoki.*)

jaknīca ž, *dem.* od jākna – jakna; odjevni predmet dugih rukava, seže do struka ili niže, nosi se preko košulje ili džempera (*Da si oblękla jaknīcu nębi sę smīzla.*)

jāpęk m, *dem.* od jāpa – otac; roditelj muškog spola; ćaća, ćaće, ćaćko, ćaćo, ćako, ćale, pape (*Īgral sęm sę odmalęna zjapękom.*)

jokęko sr, *dem.* od jōko – oko; organ osjetila vida čovjeka i životinja (*Ō, glę mālōga bōkčęka kak mu sę vupāl'ilo jokęko.*)

jęzīčęk m, *dem.* od jęzik - jezik; pokretljiv mišić u usnoj šupljini čovjeka i životinja, organ za okus i uzimanje hrane, u čovjeka jedan od organa govora (*Polīzal mę ję pęšęk zjęzīčkom.*)

jāvica ž, *dem.* od jāva – juha; tekuće jelo koje se priprema tako što se u vodi kuha meso, riba ili povrće; jede se sámo ili uz dodatak ukuhane tjestenine, povrća i sl (*Sęm razlęjäl tan'ęr jāvice.*)

kanāļęc m, *dem.* od kanāl – kanal; duguljast pojas mora između dviju kopnenih površina (*Plivāli smō pręko kanāļęca.*)

kapčīca ž, *dem.* od kápča – kopča; napravica koja služi da se što pričvrsti, prikopča, sastavi; fibula, spona (*Nęmřęm zapřti kapčīcu na lačām.*)

kâvica ž, *dem.* od kâva – kava; napitak priređen od pržena ploda kave ili mješavine koje imaju sličan okus, miris i djelovanje (*El bâmo popîli kâvicu?*)

kišîca ž, *dem.* od kîša – kiša; oborina u obliku vodenih kapi (*Namôkêl sêm çêra na kišîci.*)

klûčec m, *dem.* od klûč – ključ; predmet, sredstvo kojim se brava otvara i zatvara, otključava i zaključava (*Zgûbil sêm klûčeca.*)

kn'ižîca ž, *dem.* od kn'îga – knjiga; više listova s tekstom ili s tekstom i slikama povezanih zajedničkim hrptom koji su namijenjeni da kao cjelina služe čitanju ili proučavanju (*Prečîtâl sêm jêdnu mâlu knjižîcu.*)

kobasîčka ž, *dem.* od kobasîca – kobasica; crijevo nadjeveno sjeckanim mesom (*Za ruček budö kobasîčke.*)

kobilîca ž, *dem.* od kobîla – kobila; ženka konja (*Vîdêl sêm susêdôvu kobilîcu.*)

kockîca ž, *dem.* od kôcka – kocka; komad šećera u obliku kvadra (*Fkâvu si namêčëm jênu kockîcu cuköra.*)

kolendârec m, *dem.* kolendâr – kalendar; tablica, popis dana i mjeseci u godini (*Poglêdaj dâtuma fkolendârec.*)

koščîčka ž, *dem.* od kôst – kost; tvrdi dio tijela od kojeg se sastoji skelet (*Râdo so joj napâklê koščîčke na šâki.*)

kôžica ž, *dem.* od kôža – koža; organ koji je ujedno vanjska površina tijela čovjeka i životinje (*Otrğel sêm si kôžicu ökrê nõkta.*)

kravîca ž, *dem.* od krâva – krava; govedo ženskoga spola (*Kravîca dâje mlêko.*)

krîžec m, *dem.* od krîž – križ; znak ili predmet koji je nalik križu ili je u obliku križa (*Gdâ idê vêlečasni zkrîžecom?*)

krôvëk m, *dem.* od krôv – krov; konstrukcija koja pokriva zgradu ili građevinu (*Skrovêka nãm je vêtër itil çerêpe.*)

krpîca ž, *dem.* od kîpa – krpa; pojedinačan komad platna namijenjen određenoj svrsi (*Prašîna se brišë zkrpicôm.*)

krumpêreç m, *dem.* od krumpêr – krumpir; trajna zeljasta biljka (*Solanum tuberosum*) iz porodice pomoćnica (*Solanaceae*) s jestivim gomoljem u kožastom ovoju, podrijetlom iz Južne Amerike (*Pöjel sëm nêkej mälö krumpêreça.*)

kruvëk m, *dem.* od krûf – kruh; uskislo pečeno tijesto (*Kûpil sëm dvã kruvëka fduçânü.*)

kuîn'ica ž, *dem.* od kuîn'a – kuhinja; prostorija u stanu, gostionici itd. gdje se priređuje jelo (*Zâkaj stë kûpili tãk málu kuîn'icu?*)

kvočkîca ž, *dem.* od kvôčka – kvočka; kokoš koja leži na jajima ili je izlegla piliće, kokoš koja kvoca (*Îdo pišçoki za kvočkicôm.*)

këksiç m, *dem.* od këks – keks; sitno suho i prhko pecivo (slatko ili slano) (*Dôdaj mi töga këksîça.*)

kësiçka ž, *dem.* od kësa – vreća; savitljiva i teretu prilagodljiva velika ambalaža od jute ili od platna, papira, plastike i sl., s otvorom samo s gornje strane, služi za čuvanje sipkog materijala (zrnja, brašna i sl.) ili za prenošenje na leđima ili na prijevoznom sredstvu (*Donëli so mi jëdnu sãmo kësiçku bombônof.*)

kupîçka ž, *dem.* od kupîca – čaša; posuda iz koje se pije, obično od stakla (*Däj mi kupîçku vîna.*)

lâgvîç m, *dem.* od lâgev – bačva; posuda za tekućine, osobito za vino ili rakiju, obično drvena, uobručena (*Jöš îma mälö vîna vlagvîçu.*)

lačičķę ž pl. tantum, *dem.* od lâčę – hlače; dio odjeće koji od pasa pokriva noge (*Të so ti lačičķę rãdo tēsne.*)

līstęk m, *dem.* od līst – list; organ biljke kojim diše, plosnat, ob. zelene boje (*Ēl ĩma jōš kãj listękōf na grãni.*)

lōjtrica ž, *dem.* od lōjtra – ljestve; pomagalo za penjanje i silaženje, sastoji se od dva usporedna, jednako dugačka komada spojena prečkama na pravilnim razmacim (*Kãm ĩdeš po tōj lōjtrici?*)

lončičķęk m, *dem.* od lõņęc – lonac; posuda za kuhanje, veće visine od promjera (*Odnęsi kokošãm vodę vlončičķęku.*)

loptīca ž, *dem.* od lôpta – lopta; elastičan predmet od plastike, gume i sl. ispunjen zrakom, ima oblik kugle (*Ītil sęm loptīcu pãk ję otīšla ksusędu vu dvōr.*)

mamīca ž, *dem.* od mãmęk – majka; žena koja je rodila jedno ili više djece (*Īšęl sęm zmamicōm kmęši.*)

mīcica ž, *dem.* od mãčķa – mačka; domaća životinja, sisavac s pandžama, lovi miševе (*Zōvi mãlu mīcīcu nęk ĩde jęst.*)

mļęķęco sr, *dem.* od mlęko – mlijeko; hranjiva bijela neprozirna tekućina slatkasta okusa koju luče mliječne žlijezde, hrana dojenčadi i mladunčadi sisavaca (*Krãva dãje mļęķęco.*)

mręžīca ž, *dem.* od mręža – mreža; naprava od različitih materijala ispletena na jednaka oka (*Zmręžīcōm sęm lōvil pilimpãre.*)

męšęko sr, *dem.* od męso – meso; mišićno tkivo (između kože i kostiju) tijela čovjeka i životinja (*Ēl bi ti narežãla mãlo męšęka?*)

mętl'ica ž, *dem.* od mętl'a – metla; kućansko priručno pomagalo za čišćenje poda ili drugih površina po kojima se hoda, npr. dvorišta (*Štěl mę ję lupiti zmetl'icôm po rûki.*)

noġica ž, *dem.* od nōga – noga; ud čovjeka i životinja kojim se hoda (*Opâla ję zbicikla pāk joj ję noġica napûkla.*)

nōktek m, *dem.* od nōket – nokat; rožnata izraslina na vrhovima prstiju ruku i nogu (*Sëm si začęnol noktęka.*)

nōšek m, *dem.* od nōs – nos; organ njuha i jedan od dišnih organa u ljudi i životinja (*Imâla si tāk mâloga nosęka dōk si sę narodila.*)

novčęci m, *dem.* od nōvęc – novac; sredstvo plaćanja u kovanim ili papirnatim komadima u raznim vrijednostima (apoenima) (*Dōdaj mi nękej nofčęcōf.*)

nōžęc m, *dem.* od nōž – nož; ručno oruđe za rezanje i hladno oružje za sječenje i bodenje (*Stëm nōžęcom nęmreš nıkaj odrezâti.*)

oblōčęk m, *dem.* od ôblok – prozor; otvor u zidu zgrade ili na prometnom sredstvu kroz koji ulaze svjetlo i zrak (*Dōšęl ję nûter čęz tāj mâli oblōčęk.*)

obrisâčęc m, *dem.* od obrisâč – ručnik; komad tkanine (platna, frotira) za brisanje ruku, lica i tijela (*Tâm vši mâli obrisâčęc.*)

opravîčka ž, *dem.* od oprâva – odjeća; ono što se nosi preko rublja, što služi za odijevanje i za oblačenje (*Kûmi so donęli tāk lępu opravîčku.*)

papęrec m, *dem.* od papęr – papir; materijal na kojem se piše, tiska, crta i sl., načinjen od tanko razvučene i osušene mase biljnih vlakana, većinom drvene celulozne mase ili mase od pamučnih krpa (*Pokûpi tōga papęreca stōla.*)

pilimpâreġ m, *dem.* od pilimpâr – leptir; kukac (*Lepidoptera*) iz reda ljuskokrilaca, ima dva para krila, često raznobojnih, koja ne sklapa uz tijelo; lepir (*čęra sëm vîdęl lępoga pilimpâreġka.*)

plötek m, *dem.* od plôt – ograda; ono čime je što (zemljište, dvorište itd.) odijeljeno od čega drugoga (*Bila mi je kôkoš nüz plötek.*)

prîčica ž, *dem.* od prîča – priča; usmeno pričanje, kazivanje (*Tö je prîčica za mâlu dëcu.*)

prštek m, *dem.* od pršt – prst; jedan od pet pokretnih završetaka ruke ili noge čovjeka (*Pokâzal mi je zprstêkom nêk dôjdëm.*)

racîca ž, *dem.* od râca – raca; vodena ptica (*Anas*) široka plosnata kljuna, kratka vrata, s opnama za plivanje, patka (*Vû dvôru imam tri' racîce.*)

ribîca ž, *dem.* od rîba – riba; životinje koje žive u vodi sa škragama kao organom za disanje i perajama za plivanje (*Nalövil je pûno ribîc na Drâvi.*)

rukîca ž, *dem.* od rûka – ruka; jedan od gornjih udova ljudskog tijela od ramena do vrhova prstiju (*Nêmrê nîkam zrukicôm.*)

rêčica ž, *dem.* od rêka – rijeka; veći tok slatke vode koji teče koritom na površini Zemlje i ulijeva se u drugu rijeku, more ili jezero (*Kûpali smö së na rêčici.*)

rûpčec m, *dem.* od rûbęc – rubac; četvrtast komad tkanine (platna, pletiva i sl.) koji žene nose preko glave ili se njime zagrcu preko ramena; marama (*Sakömu sëm dâl rûpčeca.*)

rubâčka ž, *dem.* od rubâča – košulja; odjevni predmet, gornje rublje za gornji dio tijela (*Zmäzal si je nôvu rubâčku.*)

ruškîca ž, *dem.* od rûška – kruška; šumsko drvo i voćka (*Pyrus*) iz porodice ruža (*Rosaceae*) (*Râno sëm vîdël da je opâla ruškîca zgrâne.*)

salâmica ž, *dem.* od salâma – salama; suhomesnati proizvod od odabranog mesa sa specijalnim začinima (*Îšel sëm dučân po mâlo salâmice.*)

sandâlka ž, *dem.* od sandâla – sandala; laka ljetna obuća, otvorena u gornjem dijelu (*Ostâla ti je sandâlka.*)

slamîca ž, *dem.* od slâma – slama; osušene stabljike žitarica i biljaka mahunarki koje ostaju poslije vršidbe i izdvajanja sjemena (*Īsus se je rōdil na slamîci.*)

slivîca ž, *dem.* od slîva – šljiva; voćka (*Prunus domestica*) iz porodice ruža (*Rosaceae*), dugoljast ili okrugao plod te voćke, tamnoplav do žut (*Bûm spēkēl rakîju od slivîc.*)

sličîca ž, *dem.* od slîka – slika; umjetničko djelo izrađeno u bojama, u dvije dimenzije na plošnoj podlozi (na platnu, papiru, drvu, staklu i sl.) (*Āĉera sēm dōbil lēpu sličîcu.*)

slōnek m, *dem.* od slōn – slon; životinja iz reda najvećih živućih kopnenih sisavaca sa surlom i kljovama, nadred kopitara (*Vîdeġ sēm slonēka na tēļevîzoru.*)

sobîca ž, *dem.* od sōba – soba; prostorija u stanu, kući ili zgradi namijenjena boravku, radu ili odmoru (*Oprva nām stoji vâdnjoj sobîci.*)

stōlič m, *dem.* od stōl – stol; komad pokućstva s daskom (rjeđe plastikom, željezom i sl.) kao radnom i sl. površinom, s jednom ili više nogu (*Īmaš na stōliču novîne.*)

stol'n'âĉec m, *dem.* od stōl'n'ak – stolnjak; prekrivač za stol (*Pokâži kûmi nôvoga stol'n'âĉeca.*)

stōlĉec m, *dem.* od stōlĉec – stolica; komad pokućstva s naslonom, namijenjen sjedenju za jednu osobu (*Krāvę so dojġli na stolĉecu.*)

stōl'ĉica ž, *dem.* od stōl'ka – ladica; klizni pretinac u stolu ili drugom kojem komadu pokućstva (*Papēri mi stojē fstōl'ĉici.*)

strêl'îca ž, *dem.* od strêl'a – strijela; drvena šipka s kamenim ili metalnim šiljkom, izbacuje se iz luka; sulica (*Îgral sêm sê zlâkom i strêl'îcam.*)

sûnčêce sr, *dem.* od sûnčê – sunce; Zemlji najbliža zvijezda i središnje nebesko tijelo Sunčeva sustava (*Dênes nêbu grêlo sûnčêce.*)

sukn'îčka ž, *dem.* od sūkna – suknja; jednodijelni ženski odjevni predmet (u nekih naroda i dio muške narodne nošnje) koji pokriva dio tijela od struka nadolje, a oblici i duljina mu se mijenjaju prema zahtjevima tradicije, običaja i mode; kotul, kikla, šos (*Îmaš lêpu sukn'îčku.*)

šal'îčka ž, *dem.* od šal'îca – šalica; manja posuda s ručkom sa strane iz koje se pije crna ili bijela kava, čaj itd. (*Pöpil sêm šal'îčku bêle kâvê.*)

šaltvîca ž, *dem.* od šáltva – frula; dugački instrument od drva, cijev na rupe (*Môji so îšli na odočâšćê na Mariju Bistrîcu i donêli so mi šáltvicu.*)

škatûl'ka ž, *dem.* od škatûl'a – kutija; predmet čvrstih strana, ob. u obliku kocke ili kvadara, služi za čuvanje raznih predmeta (*Kûpi škatûl'ku šibîc.*)

špângica ž, *dem.* od špânga - kopča (za odjeću ili za kosu), ob. od okvira i dijela koji služi kao igla ili poluga kojom se učvršćuje (*Îmaš lêpu špângicu.*)

tan'êreç m, *dem.* od tan'êr – tanjur; stolna plitka posuda šireg ruba iz koje se jede (*Pojêl sêm tan'êreç jûvê.*)

taškîca ž, *dem.* od tôrba – torba; predmet u kojem se nose potrebne stvari (spisi, pribor za higijenu itd.), ob. se nosi o ramenu ili u ruci (*Îdê fgräd ztaškîcôm.*)

trâvica ž, *dem.* od trâva – trava; zeljasta jednogodišnja ili višegodišnja biljka iz porodice trava s tankom, šupljom koljenastom vlati (*Pokôsîl sêm trâvicu prêd îžôm.*)

vânkušêç m, *dem.* od vâнкуš – jastuk; podloga na kojoj počiva glava za vrijeme odmora i spavanja; uzglavlje (*Nêmoj lêžâtî na têm vâнкуšêçu.*)

vilîčka ž, *dem.* od vilîca – vilica; pribor za jelo kojim se nabada (*Pîkni to zvilîčkom.*)

vînceko sr, *dem.* od vîno – vino; alkoholno piće dobiveno vrenjem soka grožđa (*Velečasni säki dën pîje vînceko.*)

vnüček m, *dem.* od vnûk – unuk; sin sina ili kćeri (prema djedu i baki) (*Börmeš si lêpo vnučekä näfčil dëlâti.*)

vodîca ž, *dem.* od vôda – voda; vodikov oksid, prozirna tekućina, u kemijski čistom stanju bez boje, mirisa i okusa; akva (*Donël sëm si mălo svête vodicë.*)

vražîček m, *dem.* od vrâg – vrag; simbolično biće kao oličenje zla; đavao, napasnik, pali anđeo, sotona (*Bîla je zločêsta kāk māli vražîček.*)

vrâčeca sr pl tantum, *dem.* od vrâta – vrata; otvor u zidu, na ogradi i sl. kroz koji se izlazi ili ulazi (*El mi očes složîti vrâčeca na kokošîl'n'aku?*)

vrîca ž, *dem.* od vûra – sat; sat (sprava za pokazivanje vremena) (*Îmaš lêpu vrîcu na zîdu.*)

vëtrek m, *dem.* od vëter – vjetar; općenito strujanje zraka (*Vëtrek pûše jâko.*)

vûveko sr, *dem.* od vûvo – uho; paran organ sluha, služi za percepciju zvuka i ravnoteže (*Znâl mę je jâpa navlêči za vûveko.*)

vulîčka ž, *dem.* od vulîca – ulica; prometna uzdužna površina kroz naseljeno mjesto za pješake i vozila (*Nëgda sëm žîveļ vu vulîčki.*)

zajčôk m, *dem.* od zâjęc – zec; divlja životinja (*Lepus*) iz reda glodavaca, porodica zečeva (*Leporidae*) s dugim zadnjim nogama i dugim ušima; zajec (*Dëneš mörām vlovîti zajčôka fštâli.*)

zděl'čica ž, *dem.* od zděl'a – zdjela; staklena, porculanska i sl. posuda u kojoj se hrana iznosi ili priređuje miješanjem i sličnim postupcima (*Fzděl'čici so jabûke.*)

zvêzdica ž, *dem.* od zvêzda – zvijezda; svemirsko tijelo visoke temperature s vlastitim izvorom energije (*Nëbo jê pâno zvêzdic.*)

zêml'ica ž, *dem.* od zêml'a – zemlja; zemljište, tlo kao izvor dobara i hrane (*Nëbu nîkej ztë zêml'icë.*)

zûbëk m, *dem.* od zûb – zub; jedna od bjeličastih izraslina koštanog tkiva u čeljusti prevučениh caklinom, koje služe za grizenje i žvakanje (*Öpal mi jê pîvi zûbëk.*)

zubbâčkë ž pl. tantum, *dem.* od zubbâčë – grablje; oruđe za rad u polju i vrtu, ima zupce postavljene okomito na držak, služi za skupljanje pokošene trave, slame, poravnavanje prekopane zemlje i sl.; grabulje (*Zubbâčkam pokûpi to listje.*)

žarul'ica ž, *dem.* od žarul'a – žarulja; kruškasta staklena kugla koja kao izvor daje svjetlo od usijane niti; sijalica (*Prëgorëla jê čëra žarul'ica vkvîn'i.*)

žličička ž, *dem.* od žlica – žlica; pomagalo za zahvaćanje i uzimanje u usta tekuće i žitke hrane; kašika (*Jël sëm sladolêda žličičkom.*)

žêpëc m, *dem.* od žêp – džep; ušiven ili našiven dio na odjeći predviđen za odlaganje sitnijih predmeta ili za ukras (*Raščë nol mi sê jê žêpëc na plêčë.*)

žênica ž, *dem.* od žêna – žena; odrasla osoba ženskog spola; žensko (*Môram iti domä svojôj žênici.*)

7. Zaključak

U radu je, na temelju transkribiranih podataka koji su prikupljeni za terenska istraživanja, prikazana tvorbena analiza umanjenica od imenica svih triju rodova u mjesnome govoru Podravske Sesveta. Tvorbenom se analizom prikazuje sufiksna tvorba koja je jedini način tvorbe umanjenica.

Kod umanjenica tvorenih od imenica muškoga roda najplodniji su sufiksi –*ek* (23) i –*ec* (15), slabo je plodan sufiks –*ič* (4), najviše je zabilježeno neplodnih sufikasa: –*ček*, –*čec*, –*eci*, –*iček*, –*ok*, koji se očituju u tek jednome ili dvama primjerima.

Tvorbena je analiza pokazala kako je za umanjenice od imenica ženskoga roda iznimno plodan sufiks –*ica* (55), slabo su plodni sufiksi –*ička* (12) i –*ka* (9), a neplodnih je sufikasa zabilježeno tri: –*čica*, –*ičke* te –*ke* i svaki se realizira u po jednome primjeru.

Umanjenica tvorenih od imenica srednjega roda je najmanje, što je opravdano s obzirom na zastupljenost imenica srednjega roda u hrvatskome standardnome jeziku. Kod takvih umanjenica nije zabilježen niti vrlo plodan, niti slabo plodan sufiks, već su zabilježeni samo neplodni sufiksi: –*ce*, –*ešce*, –*iče*, –*ece*, –*eko*, –*eco*, –*ček*, –*eca* koje možemo pronaći u jednome ili dvama primjerima.

U govoru se očituje potreba naglašavanja umanjenosti, stoga se često uz umanjenicu rabi pridjev mali – kojemu je osnovno značenje sitan, malen; (*Spi kak mâli andêlek, El si vïdla onôga mâloga cuclîna, Zövi mâlu mîcicu neĳ ide jëst*).

Na granici osnove i nastavka promatrane su glasovne promjene. Pri tvorbi umanjenica zabilježene su sljedeće glasovne promjene: palatalizacija¹¹ (u koju uključujemo i promjenu $c > \check{c}$), gubljenje samoglasnika, jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe, jednačenje suglasnika po zvučnosti te jotacija.

---

¹¹ Palatalizacija je u pojedinim primjerima izostavljena (dlakîca, rukîca).

8. Sažetak

U radu se prikazuju značajke i posebnosti mjesnoga govora Podravske Sesvete u okviru podravskoga dijalekta kajkavskoga narječja. Nakon povijesnoga i jezičnoga pregleda donose se rezultati istraživanja tvorbenoga načina kojim se tvore umanjenice u govoru Podravske Sesvete. Izdvojeni primjeri prikazuju tvorbu umanjenica svih triju rodova. Iz analize tvorbenoga načina zaključeno je kako su za umanjenice od imenica muškoga roda vrlo plodni sufiksi *-ek* i *-ec*. U tvorbi umanjenica od ženskoga roda iznimno je plodan sufiks *-ica*. Specifičnost tvorbe umanjenica od imenica srednjega roda je u tome što nije zabilježen niti jedan vrlo plodan te niti jedan slabo plodan sufiks, već je zabilježeno nekoliko neplodnih sufikasa. Pri tvorbi umanjenica dolazi do glasovnih promjena, stoga su u radu zastupljene i glasovne promjene do kojih dolazi na granici tvorbene osnove i sufiksa.

Posljednji dio rada pripada leksikografskoj obradi umanjenica – rječniku.

9. Ključne riječi

kajkavsko narječje, podravski dijalekt, govor Podravske Sesvete, tvorba riječi, sufiks, umanjenice

The formation of diminutives in the speech of Podravske Sesvete

Summary

The paper discusses the characteristics and features of Podravske Sesvete local speech in the framework of the Podravina dialect of Kajkavian vernacular. After historical and language overview, the results of the study are shown, presenting the way of formation by which diminutives in the speech of Podravske Sesvete are formed. The examples that are taken out show diminutive formation of all three genders. The analysis of the way of formation has shown that diminutive nouns of masculine gender are characterised by very common suffixes *-ek* and *-ec*. In diminutive formation of feminine gender, the most frequent suffix is *-ica*. Specificity of the formation of diminutive nouns of neuter gender lies in the fact that there has not been any very frequent or less frequent suffix recorded, but there have been some infrequent suffixes recorded. Since there are sound changes that appear during the formation of diminutives, the work also presents the sound changes at the margin of base and suffix formation. The last part of the paper deals with the lexicographic analysis of diminutives – dictionary.

Key words

Kajkavian vernacular, Podravina dialect, speech of Podravske Sesvete, word formation, suffix, diminutives

10. Popis literature

1. Anić, Vladimir. 2003: *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*, Novi liber, Zagreb.
2. Babić, Stjepan. 1991: *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*, Nakladni zavod Globus – HAZU, Zagreb.
3. Barić, Eugenija. 1997: *Tvorba riječi*, u: Barić, E. i sur., *Hrvatska gramatika*, drugo promijenjeno izdanje, Školska knjiga, Zagreb, str. 285–357.
4. Crnić, Mirjana. 2011: *O jezičnim značajkama križevačko-podravskih govora* u: *FLUMINENSIA: časopis za filološka istraživanja*, Vol.21 No.2, Rijeka, str. 181–183.
5. Ivšić, Stjepan. 1996: *Jezik Hrvata kajkavaca*, prir. Josip Lisac, Matica hrvatska, Zaprešić.
6. Lončarić, Mijo. 1990: *Kaj – jučer i danas : ogledi o dijalektologiji i hrvatskoj kajkavštini (s kartom narječja i bibliografijom)*, Zrinski, Čakovec.
7. Lončarić, Mijo. 1996: *Kajkavsko narječje*, Školska knjiga, Zagreb.
8. Lončarić, Mijo; Celinic, Anita. 2010: *Dalibor Brozović o kajkavštini*, u: *KAJ – časopis za književnost, umjetnost, kulturu*, Vol.43 (215) No.5–6, Zagreb, str. 81–92.
9. Maresić, Jela. 1994: *Iz frazeologije govora Podravskih Sesveta* u: *FLUMINENSIA: časopis za filološka istraživanja*, Vol.6 No.1–2, Rijeka, str. 95–98.
10. Maresić, Jela. 1995: *Mali frazeološki rječnik govora Podravskih Sesveta* u: *Podravski zbornik*, 21, Koprivnica, str. 219–236.
11. Maresić, Jela. 2011: *Podravski kajkavski dijalekt*, u: *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, Vol.37 No.2, Zagreb, str. 451–466.

12. Maresić, Jela; Menac–Mihalić, Mira. 2008: *Frazeologija križevačko–podravske govora s rječnicima*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb.
13. Šerbedžija, Petra. 2013: *Pripadnost govora Podravske Sesvete kajkavskome narječju*, završni rad, Rijeka.
14. Vulić, Sanja. 2005: *Tvorba imenica u gradišćansko-hrvatskim čakavskim govorima*, doktorska disertacija, Rijeka.
15. Vulić, Sanja. 2007: *Prefiksno–sufiksna tvorba imenica u gradišćansko-hrvatskim idiomima u: Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči*, Vol.35 No.1, Split, str. 121–138.

Internetski izvor:

Hrvatski jezični portal: <http://hjp.novi-liber.hr/> (pristupljeno 26.8.2015.)

11. Prilozi

11.1. Oglad govora Podravskih Sesveta

Božični obiĉaji f Sesvetâj

P: Dobar dan, gospodine Źeljko. Možete li mi nešto reći o božićnim obiĉajima u Podravskim Sesvetama?

O: Mógel bi pũno tũga reĉi jêr kod nâs se je pũno tũga dogâžalo. Kod nâs je bũlo predbožićno vrẽme i kũe je trâjalo pred sâm Bũziĉ i ljũdi sũ se ftẽm vrẽmẽnu pripravl'ali sâki na svũj nâĉin. Sâka obĩtel' ftẽm vrẽmẽnu je od svũji domaĉi pũslov i nekâj drũgo dẽlala, znâĉi pripravl'ala sũ je za vẽliki svẽtek. Tũ sũ i diktẽrale i sâme vremẽnske prĩlike kâj sũ mũgli ftẽm râzdbl'u delâti. Pripravl'ali sũ drva za grẽti, vrežĩvali dvũrišĉa, štâle, ĩže sũ prefarbâvali, a domaĉice sũ ftũm râzdbl'u obnavl'âle svũju sveĉânu nũšn'u, pũculĩce, pũculĩšĉa, oplẽĉke, ĉũje, debel'âšn'e rubâĉe i lâĉe, lajbẽce, škriľâke. Nekoĩ koĩ sũ bũli mâlo darovitẽši v obĩtel'aj delâli sũ drevẽna raspẽla. To je bũlo jâko znaĉâjno na sũlu. Dẽlâli sũ drevẽne klũmpe, drven'âke, božićne jaslĩce, drevẽne lampâše. Starẽše žẽne sũ ftẽm râzdbl'u prẽle i tkâle, a mlâde snẽje i dẽkle našivâvale sũ rũĉne râde z božićnẽ tẽmâj. Mẽnša dẽca, dẽĉũkẽci, klapĩci kâk sũ je zvâli mladĩĉi, vẽĉ sũ poĉẽli spũcn'avom, zbĩĉe, spũcâl'kaj, šibĩcaj, zmẽnše klũĉe. Spretnẽši kovâĉi kũi sũ bũli kod nâs na glâsu dẽlâli sũ možžâre, â kũa ĩža je imâla ili domaĉĩnstvo možžâra to je bũlo õnda zavelĩko jer pũcati z možžâra to je bũlo u õno vrẽme zavelĩko.

Predbožićno râzdbl'e ĩde svẽta Lucĩja sũ do trinâjstoga prosĩnca. Gâzdarĩce sâke obĩtel'i na tâj dnẽv vẽĉ od rân'a zasejâvale sũ takozvânu božićnu šenĩcu. Zẽmĩvale su posũdicu, mâloga tan'ẽreĉa, lonĉĩĉka ili nekâkvu limẽnĉĩcu v kojũj je bũla pripravl'ẽna zẽml'a i õnda sũ zĩn'e vu tu zemľĩcu namẽtale. Dũk je to sũ bũlo tâk pripravl'ẽno i zgotũvl'ẽno õnda sũ tũ pũsudicu ste zĩne pšenicẽ dẽli na tũpli bân'ek pẽĉ. (Õnda sũ bũle i tẽ krũšne pẽĉi i zẽml'ẽne pẽĉi). Dẽli sũ zâto

da bu tãm toplêše i da čëm pŕvl'e pšenica sklŕje. Sè tŕ trebãlo bŕti do vŕemèna Badn'ãka. E sãd ako je pšenica mãlko pŕvl'e znŕkla òna je pŕveč rãsla kãd je imãla toplŕnu. Ònda sŕ tŕ nekŕe mlãjše žẽne zẽle škãrje i poštucãvale da bi dobŕle onũ visŕnu kãkvu očŕ. A v domačŕnstvu kojè je bŕlo mãlo vèkše jer ònda sŕ bŕle pũno člãnov v obitèl'i počèli sŕ s pleten'ëm bŕčŕov kŕi ne sãmo da sŕ imãli sakodnèvnu vũporabu nèg mŕral je bŕti dovŕšen do Badnjãka. Plèli sŕ bŕča od konopl'ène kudel'è. I to sŕ plèli v jènostrũjk, dvŕjstrũjk, trŕjstrũjk i vŕšestrujk. Òsim bŕča, zdelãvali sŕ kanãska bičãl'a koã sŕ ukrašŕivali zrezãvan'em. Nèkoi koŕ sŕ bŕli spretnèši delãli sŕ tronŕžnoga stŕlčeca koŕ je ŕsto mŕral bŕti gŕtov do Badn'ãka. Od svète Lũcije¹² do Božŕča nekŕe sŕ žẽne se slũžile brojenŕcom i to scrlènem lũkom. Tãk da sŕ ga zrezãvale i od onŕ zrezèvin sŕ napravile dvanãjs mešècov i na sakoèga sŕ dèle mãlo sŕl'i i ònda sŕ po tŕmu mŕgli zapazŕti i glèdèti kãk se kŕi ovlažŕva, kãk je kŕi mŕker da bi rèkli tãj bu mèšec suvèši, tãj bu mãlo kišovitèši ili bu bèz kišè. Ònda sposobnèše žẽne sŕ rũže delãle od krèp papèra koèga sŕ v dučãnu kũpile i ònda sŕ kũpile nekakvŕga drŕta i ònda sŕ od tŕga delãle različŕte rũže ŕko lãmpe. Pŕtočnŕce, žũrũžice, jorgovãne, krizantène i batŕnije. Bŕle je okulãntov crlèni, bèli. Listŕči sŕ bŕli zelèni. Ònda sŕ unũter sakojèga cvèta zdelãvale òno žũto od ŕsto takvŕ sličnŕ papèrov. A bŕlo je i takvŕ domačŕic kojè sŕ znãle od lušèinè, od komušinè delãti različŕte cvètŕke, golubèke ili tičŕice različŕte, pèvčèce, racŕice koè sŕ pŕsle trebãli kãkti nãkiti za bŕ. Te sè cvètè kojè sŕ napravile¹³ ònda sŕ namètale u jènu košãricu koã se je pripravŕl'ala za sãm Bãdn'ak za kičèn'e sãmoga bŕra. Jŕš kãj je bŕlo kod nãs znãčajno je to da sŕ delãle lãnceke od sũšene šènične slãme¹⁴, to sŕ nŕzale na ničãnŕčki kŕnec i ti lãnceki sŕ se ŕsto kãkti ŕkrasi namètali po sobãj. Prvŕj sŕbi, v kuŕn'i, gde sŕ vèč òni obitãvali, a i delãle sŕ i lusterèke. Lusterèke sŕ ŕsto delãli od te šènične slãme tãk da sŕ to spãjali v jèdnu na nŕti gŕre v jèden nŕz i vèzale i tŕ se je ònda obesŕlo za trãm ili nègde dèlo v kũt v sŕbi ili nũz kŕpeç vèkši ili nũz vèkše kŕpe

---

¹² Kod drugih je govornika potvrđen izgovor [Lucijè]

¹³ Kod drugih je govornika potvrđen izgovor [napravile]

¹⁴ Kod drugih je govornika potvrđen izgovor [slamè]

da bi se šćem tẽ bõl'e ukrašìlo. Dòk sò nekoì koì sò bìli kanâsi v tòm vrẽmẽnu ìšli v šũmu i ònda sò zelẽn'avu skũpl'ali po šũmi tãk da bũde na tõ vrẽme p̃redbožično vëč ìza pripravl'ẽna da bu v zelẽnilu, da bu vëšël'e, da bũde onẽ rãdosti višẽ i vëšël'a stẽm zelẽnilom. I to se koristẽla mahovĩna. Ònda rãzne pen'ačice sò optgrãvali s onẽm ṽiticama i donãšali sò domã za kičẽn'e¹⁵ kĩpov i vëncani¹⁶ slĩk, raspõla Isusã Krĩsta i tãk dãl'e. Za tõ vrẽme sò vëč odebirãlẽ najlẽpšẽ jabũke i tõ onẽ kojẽ sò bilẽ jãko crlẽne da bi je pomẽtãle ili po ormãrẽ ili nẽgde po ladicãj jer jabũka v hĩzi ònda je znãčila vesël'e, rãdost, mlãdost, nekãkov põlet, põnos. Prije Bãdn'aka jõš sẽ se je mõralo, kãk bi se rẽklo, onõ dvorĩšću dãti ìzglẽd da to bu se čisto, pomẽtẽno, štãle vrẽžẽne, kõci obõjẽni kãk bi čõvek rẽkel z ovẽm vãpnom ili tãk kãj bi se nẽkak kotõbož raskužilo da nẽbi bìlo bẽtẽga ònda sò se i stũpi premal'ĩvali stẽm, premažĩvali zvãpnom. Imãli su te nekãkve svõje bõjẽ, zelẽne kojẽ sò od prirodni napravili pãk sò i p̃rvu strãn ìže p̃remal'ãli da bũde onãk vesëlẽša, čistẽša, urẽdnẽša za te vẽlike dnẽvẽ. Al je zaniml'ivo da sò pũno tõga od tĩ prirodni koristili i ònda morẽmo rẽči da sò se tãkvi vračãli p̃raf svojõj p̃rĩrodi kõjoj sò živẽli kãkti pastĩri čũvajuci krãvice, kõn'e, svĩn'e, a bìle sò i dẽkle rãcãrke kojẽ sò zvãli gũšcãrice kojẽ sò tẽrãlẽ na pãšu svõje rãce, svõje gũske. čãk sò nekoì i tãk dalẽko dõšli da sò najlẽpša pẽrja od ti domãči životĩn' kojẽ sò slũzile za rãnu jednostãvno spũknoli zn'ejovĩ krĩl i ìsto sò zn'ẽmã kitĩli tãk pojedĩne dẽlove òko važnẽši slĩk da nẽkak dãdo lẽpši ũgožaj za to vrẽme.

Nãjlẽpše vrẽme sẽga tõga je bìl Bãdn'ak, dvajšćetrtõga prosĩnca. Ònda je bìla je vãl'da nãjlẽpša p̃rĩprava za tãj vẽliki blãgdan, Bõžič. Naročito je bìlo značãjno ftõm vrẽmẽnu põlnočka. Põlnočka je bìla značãjna, kojõj sò se sĩ vëšël'ili põsebno. Kõd nãš je bìlo ònda jõš mẽštanov koì sò p̃rẽk Drãve, koì sò bìli p̃rẽk Drãve. čãk sò se i òni za tu polnočku pripravl'ali i vëč sò za dnẽva p̃rẽšli šćãmce Drãvu da bi se nẽgde na konakẽ kõd familije zadržãli da bi

---

¹⁵Kod drugih je govornika potvrđen izgovor [kičẽn'ẽ]

¹⁶Kod drugih je govornika potvrđen izgovor [vëncani]

sudělövali na töj značäjnoj mēši kojü sò zvâli pòlnočka. Al zanìml'ivo je bìlo da sò kâk sò išli ktöj pòlnočki, ônda ne bìlo sêlo osvêtl'eno, ne bìlo strûje, nosilì sò obìčne lampâše, to drêvêne lampâše kojè sò namêtali svêče lojenìce kojè sò bìle voštenìce. Ne ìmal nèko ônda nekâkvu posêbnu batêriju nêg sò to bìli lampašeci kojè sò od drêva napravìli, zvrâčëce, ônda sò mògli ili kmêši, töj važnêsoj. Kâj je bìlo najvažnêše da sè pòslë kojè sò trëbâli napravìti nâstojali sò da tò do večëra napravë. Na bãdn'e vëčë ták da sè lëpo skrûšeno si morò kâo obìtel' pripravìti, oblêči, oprâti, obûti i pripravìti za pòlnočku jër ônda zostâti z pòlnočkë smâtralo se kâkti nèkaj zavelìko, tò je ônda nèkaj čüdnò da nèko nèmre iti pogotòvo od mlâjši, a ônda je drugačëše bìlo tò v obìtel'i jër ônda se je jâko držâlo do pobòžnosti i vërovâlo se je püno v Bòga i se svêce po našöj cìrkvi jër i ôna je cìrkva Sì Svêti. Tò bi bìlo mälò smêšno da nekoì ukučâni, tò je jedìno za onë vâžilo pravìlo da ostanò dòma koì sò nêmočni, betëžni, stâri za koè zaìsta se nèmre ni ìskati da idò takvöj vëlikoj mēši. Kâj je bìlo najveselêše za mlâjšë ftòm Badn'äku tò je bìlo kičën'è bôra. Ali znâte i ônda je bìlo ták da tòga bôra nêso sì dòma imâli. E, nekoì sò otìšli šümu, posêkli ga, a ônda sò bìle dòsta nezgödne stvâri. Dòbro je äko lugâr ne nadòšel. I säd bržë stëm bôrom pòd mrâk, dën prìje, dvâ dâna prìje ili trî dnêva prìje donëli sò ga nêkak po skrivëčki zamotanôga v pôn'avi da ga nêje jër ônda sò bìle jâko kâzne visòke jër tò je posečëno budüče vëlikò drêvo. E säd tòga bôra sò òni sèbi zëbirâli ták nêgde na vřju bôra koì je bìl nâjlepši da bu tãj bôr nâjlepši, në. Ônda sò nekoì delâli stupčëca, okrûgloga koëga sò mälò stesâli, doterâli, zrâšpali ták mälò zòbl'ali kâk bi se rëklo zešmirglâli i ônda sò mu napravìli svëdrë vrtàn'em rupìcu ták kâj sò mälò tòga zaoštrenòga ili zašpìčenoga bôra nateknòli na tãj, kâk bi rëkël třčkëc na koëm je mògel nêgde fkûtu kâk je bìlo prìkladno mêsto prvöj ìzi ili gdë sò vëč bôra štëli imâti ili sò ga nekoì čak na mënši stòl dëli i da bi tãm stâl kâj bi sì mògli tò lëpše vidëti. Za kičën'e bôra se sò delâli od žìra, jabučìcki, sâmo sò tò ônda ili z ovëm krëp papërom omotâli ili zlatìnom kâk se je tò ônda zvâlo, onâj srebnâsti pãper koëm sò bìle čokolâde kö je mògel kûpiti ili sò orëje ìsto ták zamâтали da bi znečëm ìmali nakitìti. Ônda nêso imâli tãkvu mogućnost

da bi kúpili kupovně nâkite nêg sò sè tò na domăči năčin rešâvali. Măjkice sò spêkle mâle sakăkve kolăčece, tò sò bile tîčice, golûbeki, lâstavice, vrapčëki, senîčice, a nekoè koè sò bile sposobněše sò skrêp papêra ili zovè lušžinè sò napravîle vêlike golûbe koè sò obesîle na mêrkinu nît i svêzale na grančice i stêm sò zakičivale. Năvek je bila gazdarica dăvna kôd tōga kičën'a bōra i dëca bi sākaj nametăla, bi nametăla onū vîlinu kōsu, zlatnînu sākam. Ônda je tâ mămă: tū mōrate dëti tō, tū mōrate onōga orēja dëti, tām morâte gloubêka. Dăkle, ali dëci je tò bilo vešêl'e. Jê, al morălo se paziti da tâ dëca za vrême kičën'a bōra nêbi koèga orēja pōjela jêr ônda se je mōralo orėje sākno fstrugănčici čûvat. Stăra mājka je rëkla: Îsuse Bōže, el sò mîši ili veverice pojëli mi orėje za nâkite, a jăsno, dëca sò bila žêl'na sêga. Kolăčeci sò se mōrali nêgd fkomōri čûvati, v ladicaj da nêbi dëca prîje nâkite pojëla i ônda kaj budò dëli, sămo nîti na bōr. Dăkle, bilo je jăko zgodnî i šal'ivî trenûtkov. E sād, koî sò bili snalažl'ivêši ti sò si nêkaj i pojëli. Rëkli sò: a mājka, vâl'da je nêko drugi dôšel i tāk. I tò je zgōdno bilo. Kôd tōga kičën'ă bōra ôni sò sî bili vešêli, raspoložëni. Tò sò se popêvale rāzličite pêsme, o Isûsu, o Marîji, o Božiču, o svêtomu Mikûli. Svè se je tò popêvalo nûz tò kičën'ë bōra i sè je tò morălo bito gotovo, mîslim, do odrêžënoga vrēmëna. Mîslim, dôk se je onò kāk bi se rëklo zamrăčilo navêčer jêr ônda sò imăli te obične petrolêjke dôma ili sò imăli nekoî sò svêčaj svêtili koî sò bili mălo bogatêši, a strujë nêje bilo ftò vrême. Ônad sò se sî ôko tōga bōra i okûpl'ali da vîde kāk sò ga napravîli, kāk sò ga za sām Bōžič pripravîli. Znăči, kāk bi se rëklo, do te pōlnočke mōralo biti se năran'eno, se vrêžëno. Si sò se mōrali navêčerati, zoprăti, pripravîti za tu năjvêkšu, kāk bi se rëklo, mêšu pōlnočku. Tò je bilo zaniml'ivo po stărem pripovëdan'u ti stări mājki i starêši dëdëkôf kāk sò kôd năs japic nêki govōrili, japice sò tò pripovëdale. Tò sò tāk išli l'ûdi po grupicaj z jednë vulicë, z drugë vulicë, s konakôv i sprêko drăvl'a. Si sò tāk išli lêpo, tîho ili sò mōlili¹⁷ po pûtu do cîrkve ili do famîlije koè sò dôšli prvo äko je bilo predalêko, er tò je sêlo dul'ine nekuliko kilometröv. Tò nêje sākomu bilo lăko iti i na tēm pûtu do cîrkve sò popêvali, tîjo razgovărjali.

---

¹⁷ Kod drugih je govornika zabilježen izgovor[molili]

Pripovëdali sọ o pȏsle i tȃk sȅmu, a nȃjviše sọ se osredotočĩli na tȏ ȅto kȃkov bu dȏček tȏga svȅtoga Božíča.

Još jȅdno zaniml'ivo je bĩlo ftȏm rȃzdbl'u prȅd sȃm Bȏzič, pȗkan'e slamȅ. Imalĩ sọ plȃste nȗz štȃgl'e, nȗz štȃle. Nekoĩ sọ na vřtu imalĩ. E sȃd, dȏk sọ, jȅr tȏ je bĩlo nȃjvekše vȅšȅl'e za dȅcu na sȃm Bȃdn'ak jȅr slȃma se je spȗkala. Stȃri domȃčĩn koĩ je bĩl gȃzda domȃčĩn tȃj je pon'ȃvu lȅpo zamȏtal tu slȃmu i ȏna se je svečȃno unosĩla fkȗču. Tȏ nȅje sȃmo tȃk bĩlo, donȅseš, rastȅpeš i gotȏvo. Tȏ je svȅ svȏju imȃlo običȃjnost kȃk se je tȏ dȅlȃlo. Tȗ ga je dočekȃla domačĩca, tȗ su dočekȃli si ostȃli ukučȃni dȏk je gȃzda napȗkal z onȅm klȗčom skoȅm je za pȗkan'e bĩl i dȅl tȏ pon'ȃvu i donȃšal fĩžu. Tȃj trenȗtek donȃšan'a slamȅ je bĩl zȃpravo rȃzgovor obitȅl'ski. Ȑnda gȃzda na prȃgu sọ ga dočekȃli svȅčȏm ili ȃko sọ nekȃkvu imȃli ul'ȅnu lȃmpicu kȃj sọ svȅtili tȃk da se vĩdi kȃm bu on tȏ donȅšȅl, vȅč kojȃ je sȏba ta tȏ bĩla odrȅžȅna i pȏd koĩ stȏl tȃj svȅčȃni bi tȏ trȅbȃlo donȅsti. Ȑnda kȃd je gȃzda ĩšȅl mȏral je rȅči: fȃl'en ĩsus i Marĩja. Ali je jȃko vȃžno kȃj je gȃzda zgovȃrjal dȏk je donȃšal tȗ slȃmu on je rȅkel:

Dȃj vam Bȏg kokošĩ, pĩščȏkov. Rȃc, rȃčȏkov.
Pȗr, pȗrokȏv. Gȗsek, gȗščȏkov. Svĩn', prȃščȏkov.
Krȃf, tȅlokȏv. Kon'ȅv, ždrȅbokȏv. Dȃj Bȏg da
nȃm bĩla rȏdna godĩna. V goricȃj pȗni bĩli lȃgvi
vĩna. Na pȏl'u pȗne zlȃtnȅ šȅnĩčȅ, a fĩži drȏbna
dȅčĩca. Ȑkre ĩže bĩlo vam zȅlȅn'e, fĩži nȃvek
slȏga, zdrȃvl'e i vȅšȅl'e. Sȅ kȃj si od Bȏga
požȅlȅtȅ, a nȃjviše mĩra i Božȅga blagosȏva.

Ȑnda sọ si uzvĩkoli: dȃj Bȏže, dȃj Bȏže, dȃj Bȏže.